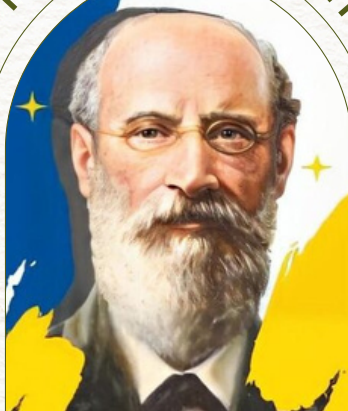

Абонемент
художньої
літератури

ПАНАС МИРНИЙ

Мрійник та симфоніст української прози

*Тематична виставка, присвячена 175 – річчю від
дня народження видатного українського прозаїка,
драматурга Панаса Мирного
(1849-1920)*

Абонемент художньої літератури запрошує

Панас Мирний – людина, без якої не можна уявити історію української культури другої половини XIX – початку XX ст. Його романи, повісті й оповідання високо цінували сучасники. Іван Франко у своєму «Нарисі історії українсько-руської літератури до 1890 р.» назвав Панаса Мирного «найвизначнішим українським повістярем». І сьогодні твори письменника викликають неабиякий інтерес у читачів, його творчість вивчають у школі.

До 175-річчя від дня народження Панаса Мирного на абонементі художньої літератури підготовлена тематична книжкова виставка “Мрійник та симфоніст української прози”. На ній представлені твори письменника та книги, присвячені життю та творчості автора.

Панас Мирний – талановитий український письменник, який добре знав народ, уболівав за долю України. У своїх творах він зумів розкрити неповторність, красу і мелодійність української мови. Щоб розуміти творчість Мирного, треба знати один секрет – Панас Якович писав тільки про те, що було насправді й свідком чого він був сам, або ж про реальні події, про які він дізнався.

Вершиною епічної майстерності Панаса Мирного вважаються романи «Хіба ревуть воли, як ясла повні?» та «Повія».

Всіх бажаючих запрошуємо ознайомитися з літературною спадщиною майстра художнього слова, великого патріота України Панаса Мирного. (5 корпус, 514 ауд.).

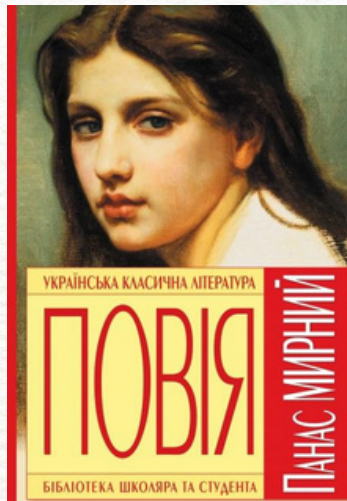
Роман «Повія» Панас Мирний писав майже все свідоме життя. Не можна не брати до уваги й реальні обставини появи цього роману. Адже з тією жінкою, котра стала прототипом головної героїні, він познайомився в Гадячі у шістнадцятирічному віці й одразу написав поему «Продана».

Після переїзду до Полтави випадково зустрів на вулиці гарно вбрану панянку, яка виявилася тією давньою знайомою... На той час Дуняшка була коханкою одного зі співробітників казенної палати.

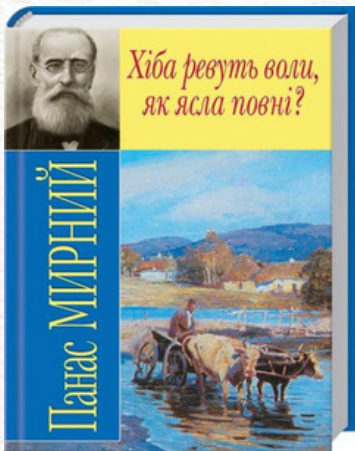
Письменник зустрічався з нею, розпитував про життя, щоб потім описати його у своєму романі. Щоправда, в кінці твору він умертвив героїню. Хоча насправді повія залишалася живою.

І вже наприкінці власного життя Панас Якович гукав візника, їхав у село, в якому вона мешкала, й зупинявся біля її страшної хати. Звідти виходила не менш страшна баба, й вони довгенько про щось говорили. А потім, коли письменник сердився на свого візника, той «заспокоював» його погрозами розповісти жінці, «куди ви ото їздите»...

Автор хотів переробити кінцівку роману, та не встиг — просто не вистачило життя.

Дві перші частини роману опубліковано в 1883—1884 роках, наступні теж виходили окремо. Вперше повністю роман опубліковано 1928 року, вже після смерти письменника.

Створювався 4 роки (1872-1875). У листопаді 1872 р. була написана повість «Чіпка». Остаточний варіант твору під назвою «Пропаща сила» або «Хіба ревуть воли, як ясла повні» був опублікований 1880 року

Роман «Хіба ревуть воли, як ясла повні?» належить перу двох авторів — Панаса Мирного (первісний задум, ідейно-тематична концепція) та його брата Івана Білика (поглиблення проблематики твору, удосконалення композиції та стилю).

Твір став першою в українському письменстві монументальною селянською епопеєю, усебічним змалюванням життя українського села. Автори сміливо утверджують важливу в усі віки ідею — народ жив би мирно, якби не нестерпне гноблення, і лише за допомогою насильства можливо змінити світ.

Цей роман був виданий у Женеві. Його нелегально переправляли через кордон, поширювали конспіративно. Тож для гімназистів і студентів він виявився тим цікавішим, що належав до заборонених.

Роман передавали з рук у руки, він здобував популярність, – хоча читання нелегальної літератури загрозувало виключенням з навчального закладу з “вовчим білетом”.

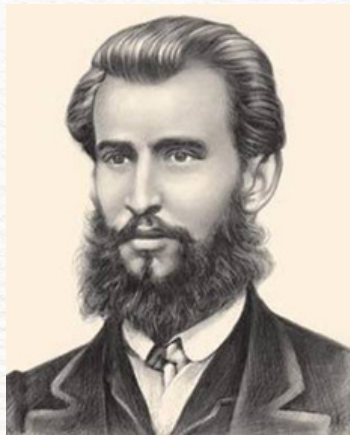
Один з найбільш плідних українських письменників свого часу. Він закликав до боротьби за свободу і рівноправність жінок, виступав проти заборони вшанування пам'яті Тараса Шевченка та вів громадську діяльність під власним ім'ям, довго не розкриваючи свого літературного псевдоніма. Усе це про автора новаторських соціальних романів та драматурга з Миргорода Панаса Мирного.

Панас Якович Рудченко (П. Мирний) народився 13 травня 1849 на Полтавщині у родині повітового скарбничого. Навчався у Миргородському парафіяльному та Гадяцькому повітовому училищах. Працювати почав у 14 років.

Служив у канцеляріях, бухгалтером губернського казначейства у Полтаві, а згодом – на різних посадах у губернській казенній палаті. Чиновником Панас Мирний був майже 40 років, дослужився до чину дійсного статського радника. Але справжнім покликанням для нього була літературна діяльність.

Через цензурне переслідування українського слова у Російській імперії ранні твори письменника друкували за кордоном.

Перші його твори – вірш "Україні" та оповідання "Лихий попутав" – з'явилися у львівському журналі "Правда" 1872.

Панас Мирний
13.05.1849 - 28.01.1920

Панас Мирний та його брат
Іван Білик

Згодом друком вийшли нарис "Подоріжжя од Полтави до Гадячого" та оповідання "П'яниця", а 1877 у Женеві – повість "Лихі люди". У цьому ж місті опублікували і "Хіба ревуть воли, як ясла повні?" – найвідоміший роман письменника. Цей твір Панас Якович написав спільно з братом Іваном.

Панас Мирний був одним з найбільш плідних українських письменників свого часу. З-під його пера вийшло 718 оригінальних та перекладених поезій, 9 драм, 69 великих та малих прозових творів, 40 прозових уривків без назв — усього понад тисячу творів. На жаль, лівова частка його творчого доробку залишилася в рукописах.

В Україні твори Панаса Мирного почали друкувати тільки усередині 1880-х. Тоді на сторінках альманаху "Рада" опублікували перші дві частини роману "Повія" та оповідання з циклу "Як ведеться, так і живеться".

Майже у 40 років Панас Якович одружився на капітанській доньці Олександрі Шейдеман. Із нею виростив трьох синів. Підтримував Панас Мирний тісні зв'язки з багатьма діячами української культури — Лисенком, Старицьким, Карпенко-Карим, Кропивницьким, Коцюбинським, Лесею Українкою, Заньковецькою, Білиловським, Жарком.

Він був членом нелегальної організації "Унія" у Полтаві. Вона поширювала заборонену українську літературу. Крім того, співпрацював із журналом "Рідний край", який 1905 року почали видавати у Полтаві.

Тривалий час Панас Якович не розкривав свого літературного псевдоніма. У листі лікарю Івану Зубковському писав: "...багато моїх знайомих знають, хто такий "Панас Мирний", але я за життя свого не хотів би рекламувати свого прізвища, серйозно вважаючи себе негідним тих прославлянь, які створилися навколо імені Мирного" Сучасники згадують, що Панас Якович був надзвичайно скромною людиною.

"Ні, не хочу тієї слави, їй-Богу, не хочу. Вся моя слава – Україна", – говорив Панас Мирний.

Помер письменник 28 січня 1920, похований у Полтаві. У будинку, де він проживав, створено меморіальний музей. Відомим широкому загалу письменник став вже після своєї смерті.

Літературно-меморіальний музей Панаса Мирного у Полтаві

ЦІКАВІ ФАКТИ

1. Панас Якович Рудченко мав чин дійсного статського радника (в тодішньому табелі про ранги дорівнювалося до звання генерал-майора). Крім того, Панас Якович був членом Полтавської громади. Як член комісії міської Думи він брав активну участь у спорудженні пам'ятника І. Котляревському в Полтаві.
2. Управителі казенної палати цінували Панаса Яковича. Його праця не залишилася непоміченою. П. Рудченко був нагороджений п'ятьма орденами: Станіслава III і II ступенів, Анни III і II ступенів, св. Володимира IV ступеня.
3. Ще 1905 року було порушено клопотання про матеріальну допомогу статському раднику П. Рудченкові у вигляді нагороди його золотою табакеркою. Аж через п'ять років ця допомога-нагорода золотою табакеркою із діамантовими прикрасами та вензелем його імператорської величності дійшла до рук Панаса Мирного (1910 р.). І Панас Рудченко... негайно ж відправив її назад у міністерство фінансів для заміни коштовної речі на гроші.
4. Завдяки П. Рудченкові в казенній палаті була створена чудова велика книгозбірня, що налічувала близько 3 тисяч книжок. Допомогу Панас Якович виявляв у тому, що просив у начальства кредит на передплату журналів та купівлю книжок.
5. У квітні 1892 року після вистави «Лимерівна» в Полтаві, коли на виклик «Автора!» вийшов на сцену Панас Якович і йому з низьким поклоном Заньковецька піднесла вінок, зачарований грою, зворушений до сліз письменник забув свій кодекс – не розкривати псевдоніма. Так Панас Мирний вперше «розсекретив» своє друге ім'я.